

Anna Villmones Harsjøen

La Haine

Kunsten av å reflektere en gjentakende virkelighet.

Bacheloroppgave i Film2202 Filmvitenskap

Veileder: Christer Bakke Andresen

Mai 2023

Anna Villmones Harsjøen

La Haine

Kunsten av å reflektere en gjentagende virkelighet.

Bacheloroppgave i Film2202 Filmvitenskap
Veileder: Christer Bakke Andresen
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Gjennom denne bacheloroppgaven skal jeg gå i dybden på hvordan en film som La Haine (Kassovitz, 1996) klarer å utløse følelser hos seere fra over hele verden gjennom stil og fortelling. Hva er det som gjør dette til et bra medie fra en reflektert og følelsesladd virkelighet gjennom fremstilling? Hva er det Kassovitz gjør riktig gjennom regisseringen sin? For å kunne få en større forståelse på hvordan denne filmen treffer tilskuerposisjonen, vil jeg bryte ned flere film elementer, som for eksempel gjøre rede for kompleksiteten til hver enkel karakter og deres dynamikk i scener. Oppgaven vil til sammen se på historiens beskjed og hva som blir slutt tankene man sitter igjen med når rulleteksten går.

English:

Throughout my bachelor thesis, I will go in depth on how a film like La Haine (Kassovitz, 1996) manages to trigger emotions in viewers from all over the world through style and narrative. What makes this a good medium from a reflected and emotional reality through representation? What is Kassovitz doing right through his directing? To gain a greater understanding on how this film hits the spectator position, I will break down several film elements, like, for example, the complexity of each individual character and their dynamics in scenes. The assignment will look at the story's message and what will end up being the thoughts you are left with when the scrolling text ends.

Antall ord: 5088

Innholdsfortegnelse

1. Introduksjon

2. Sentralt om filmen

Filmens handling

Mathieu Kassovitz som regissør

Filmens slutt

3. I dybden av karakterene

Hubert, Said og Vinz

Dynamikk mellom protagonistene og problemstillingen (sympati)

4. Film som fortelling

Realisme

Formidle et budskap

5. Konklusjon

6. Litteraturliste

1. Introduksjon

Når jeg var 18 år var jeg på utkikk etter en film som kunne treffe en filmelsker med en litt over gjennomsnittet sterk handling og virkelige følelser. En gjentakende film som konstant kom til synet, var Mathieu Kassovitz sin *La Haine*. Ved filmens første ti minutter kom tankene om at dette ikke kom til å treffe. Det var i hovedsak en fortelling jeg hadde null relasjoner til og som en flukt fra virkeligheten var kanskje ikke en dokumentar lignende film det jeg var ute etter. Men dette snudde fort, for ett blunk senere var den ferdig og jeg hadde vært vitne til en film som ikke kunne sammenlignes med noe som tidligere var sett. Kroppen var stresset, pustingene var tung og min interesse for film var plutselig hundre ganger større.

Den utrolige filmverden er fylt av forskjellige ideer og refleksjoner fra vår menneskelige hjerne og realitet. Selv den mest surrealistiske handlingen kan kobles til vår virkelighet og dens ide vil alltid begynne med hva som allerede er kjent for oss. Dette vil derimot ikke bety at alle filmer har klart å representere og reflektere oss som mennesker og våres liv, men Mathieu Kassovitz har et klart eksempel som har gjennom 28 år vært med på å vise en gjentakende realitet som unge folk over hele verden kan kjenne seg igjen i. Den franske filmen *La Haine*, som oversettes til *Hatet* på norsk, retter fokuset mot det ødelagte systemet som gang etter gang svikter sin befolkning. Kort tid etter dens utgivelse i 1956 var det igjen opptøyer i Frankrike, som førte til usikkerhet rundt filmens ansvar og effekt på befolkningen. Høyre ekstreme nasjonal leder Jean-Marie Le Pen talte; «Do these yobs have La Haine? Send them to jail!» (Vincendaeu, 2012). Fokuset flyttet seg til filmens innflytelse, istedenfor politisk brutalitet, fattigdom og de sosiale tilstandene. Dette setter i gang spørsmål om filmens nøyaktighet og om det kan sammenlignes med realisme (Benovsky, 2017, s 132). I januar året etter var Kassovitz, sammen med regissør og skuespiller Jodie Foster, i storbyen New York for å promotere filmen. Her gir han et svar til radio-journalister som fortsatt viser sin relevans i et romantisert land. «We made it known that we were trying to show the reality of France. People think of Paris as the city of love or the city of light, but where you got love you got hate, where you got light you got darkness». I lag med dette forklarer Foster, som selv har jobbet med franske filmer, at hun var overasket over hvor oppriktig og moderne filmens stemme var; «I think it deals with violence in a way that's more mature than any film I've seen in the past ten years» (Deussing, 1996). Med en tidsperiode på 1 time og 39 minutter blir publikum vitner til et samfunn med fattigdom, bråk, og ikke minst politi

brutalitet. Dette er en kontrast og endring fra de tidligere kritikerroste filmene under den franske bølgen på slutten av 1950-tallet som var kjent for å vise Paris som en by fylt med kjærlighet og håp. Min bachelor oppgave vil grave dypere inn i filmens grunnstoff, både foran kamera og bak kamera med fokus på realisme. Jeg er interessert i å finne ut av hvordan fortellingen kom til, hva slags forhold vår regissør har til handlingen, filmen som en fortelling og ikke minst analysere hver enkel karakter og deres dynamikk. Mathieu sitt valg av karakterene og dynamikken mellom alle tre er avgjørende punkt for å fange seeren inn i fortelling som skal undersøkes. Mot slutten vil jeg se nærmere på sluttresultatet, og sette alle aspektene sammen. Teksten vil ta i bruk teori og akademiske tekster, i tillegg med observasjoner som seer.

2. Sentralt om filmen

Filmens handling

Frankrike har gjennom tidene vært preget av opprør og uro, med en befolkning som ikke er redd for å gå imot de høyere makter, og det er dette handlingen til *La Haine* reflekterer. Filmen representerer folket i et land med dype problemer, men mer spesifikt representerer den plassen til innvandringsungdom. Fortellingen tar plass dagen etter en stor hendelse med politi brutalitet hvor Abdel, en ung gutt med innvandrer bakgrunn, havner i koma. Våre karakterer, Said, Vinz, og Hubert har et personlig forhold til Abdel og kjenner fort på frustrasjon og hat etter hendelsen. Hovedkarakterene vil vi i oppgaven senere gå mer i dybden på, men det er viktig å skjønne at de tre protagonistene spiller en kritisk rolle til problemstillingen. Guttene bor i en drabantby, like utenfor storbyen Paris, hvor vi ser dem prøver å få tiden til å gå med å holde hverandre med selskap, dette mens de venter på svar om tilstanden til Abdel. For seeren markeres det tydelig med bruk av tidsstemplinger gjennom døgnet. Tidlig i fortellingen avslører Vinz til sine kompiser at han har fått tak i en pistol som ble mistet under en hendelse med politiet. Hubert er skeptisk til situasjonen og spør; «You gonna kill a cop?», hvor Vinz svarer; «Best way to get respect» (27:50). Said gir sin kommentar mot slutten av scenen; «One thing's sure, with that piece you're the big man!» (28:28). Reaksjonene til pistolen er med på å vise karakterenes rolle og setter spørsmålet om mulig fremtidig vold på radaren. Vinz pakker pistolen i buksen og de setter kurs mot Paris. Storbyen fremhever verdens syn på guttene. Her havner de blant annet i bråk med en «drug dealer», Said og Hubert blir tatt av politiet og de blir kastet ut av en

kunstutstilling hvor de blir beskrevet som «troubled youth!» (1:19:10). Deretter blir de informert om dødsfallet til Abdel. Dette fører til en voldelig konfrontasjon for Vinz med en gruppe «skinheads», hvor han til slutt ikke har det i seg å avfyre skudd. Våre protagonister tar til seg den maktløse kampen mot politiet, drar tilbake til hjembyen og Vinz overlater pistolen til Hubert. Da de skal skille vei etter lange 24 timer støter de på en lokal politimann som på tragisk vis skyter Vinz i hodet på uhell. Said blir så vitne til Hubert og politimannen med hver sin pistol sikket mot hverandre. Kameraet beveger seg sakte mot hans ansikt, han lukker øynene, et skudd blir avfyrt mens skjermen går til svart.

Mathieu Kassovitz som regissør

Mathieu Kassovitz kommer fra en familie med stor interesse for film og har derfor siden ung alder gått i lik retning. Han hadde en spesiell svakhet for amerikansk film, med sjangere som skrekk og vitenskapfantasi i fokus (Ginette, 2005, s. 3). Kassovitz sin bakgrunn og familie arv spiller en part for La Haine sin handling. For eksempel kommer hans far, Peter Kassovitz, fra en jødisk familie og dette kan reflekteres i karakterene fra flere av hans regisserte filmer (Ginette, 2005, s. 4). Manuset ble startet på 6 april i 1993 da en ung man fra Kongo ble skutt under varetekt av politiet i Paris. Dette var en av mange 'tilfeldige' dødsfall som preget en spesifikk gruppe av det samfunnet så på som 'tabber'. En tidligere sak fra 1986 hadde spesiell resonans for Kassovitz og ble referert til i åpningsmontasjen for La Haine (Ginette, 2005, s. 12). «Murderers! Easy for you to gun us down! All we got is rocks!» (0:38) lyder filmens første klipp av en sivil man som står foran flere titalls væpnet politimenn.

Åpningsmontasjen viser deretter flere klipp fra det virkelige liv med demonstrasjoner blandet inn med politimenn som gjør seg klare for motstand. Over opptakene spiller Bob Marley & The Wailers sin sang, Burnin' And Lootin'. Kassovitz fikk, samtidig med amerikansk film, stor smak for Hip-Hop kulturen som er et tydelig og viktig element for filmen La Haine. Dette er med på å fremheve stilen og holdning som jevnlig vises i byens tilstand og gjenger.

Filmens slutt

«But it's not how you fall that matters. It's how you land.» (1:26). Slik lyder filmens første monolog, levert av karakteren Hubert. Her blir det gjort klart at handlingen leder opp mot en viktig avslutning, men selv om dette blir klargjort tidlig er La Haine sin slutt sjokkerende. I samtale med film kritiker Kaleem Aftab for BFI (British Film institute) forklarer Mathieu

Kassovitz at filmens slutt ga han selve filmen (Aftab, 7:38). Dette sirkuleres tilbake til begynnelsen av manusskrivingen med ulykken til den unge gutten fra Kongo; «It's exactly the end of the movie» (Aftab, 8:02). Han fortsetter samtalen med å utforske punkter som ledet til dette spesifikke øyeblikket. Hadde gutten og politimannen møttes før? Var de kjente fiender? Hva hadde tidligere foregått gjennom dagen for at den skulle ende slik? «How did it get to that level of hate, where at the end, accidents happen?» (Aftab, 8:30). Kassovitz ville prøve å forstå hvordan slike ting kunne skje gjentatte ganger, spesielt fordi dem det skjedde med var hans venner. Han fortsetter med å forklare media sitt syn på hendelsene og ville få frem at statistikken har en historie bak seg; «They have names, they have families, they have flaws, but they are humans» (Aftab, 9:35). Når vi møter filmens ende vil publikum muligens sitte igjen med forskjellige synspunkt, følelser, og spørsmål, men La Haine sin slutt reflekterer virkeligheten bak tittelnavnet, nemlig hat. Hubert har nevnt tidligere i filmen at hat vokser på mer hat, som blir et tema gjentatte ganger gjennom døgnet, men selv når guttene trekker seg tilbake fra kampen og Vinz gir fra seg pistolen blir han et offer for en ulykke med politi brutalitet. Alt av tidligere tilfeldigheter har ført til en hendelse hvor makten ikke ligger i deres hender. Selv Hubert, som har gjennom filmen vært bevist på hva som er moralsk riktig, er nå midt i den evig varende sirkelen med en pistol i hånden og et såret hjerte.

3. I dybden av karakterene

Bilde 2: Hubert til venstre, Said i midten, og Vinz til høyre

Hubert, Said, og Vinz

Mathieu Kassovitz sine protagonister i La Haine er komplekse og autentiske, noe som ikke har gått umerket av mange. Jodie Foster, som er tidligere nevnt fra filmens promotering i New York, har mye kjærlighet for Kassovitz's regi og i en video for Criterion deler hun noen av sine tanker rundt karakterenes kompleksitet. «(...) his (Mathieu) interest is emotions of

the characters, his interest is in the awakenings of the characters» (Diaz, 3:27). Hubert, Said og Vinz (bilde 2) er alle franskmenn med en mangfoldig bakgrunn, men til tross for sitt nære vennskap holder de forskjellige karaktertrekk. Kassovitz velger å introdusere karakterene sine en etter en, og bruker i tillegg en kreativ måte med å vise deres navn i omgivelsene når de først blir vist på scenen.

«They're a sub-set family because in some ways they've been disenfranchised and marginalized by the culture. The culture sort of gives you a mixed message, which is, we'll take care of you, but we won't give you a future" (3:50)

– Jodie Foster for The Criterion Collection

Said er første karakter ut, og dette med god grunn. Filmen starter med et nærbilde av Said som åpner sine øyne for å se på politiet som vokter stasjonen etter gårsdagens plyndring. Det kan nesten beskrives som en utstilling hvor denne store gruppen av politi skal vise sin styrke med ønske om å skremme byens unge befolkning. Deretter beveger kamera seg til baksiden av en politibil hvor Said skriver med tusj; «Said: Fuck the police!». Alle tre protagonistene er like viktig for filmens fortelling, men det kan argumenteres at Said er samlingspunktet grunnet dynamikken i vennegruppen og selve begynnelsen og slutten for fortellingen. Dette merkes også ved at han, etter sin egen introduksjon, beveger seg til Vinz, deretter Hubert, og samler gjengen. Med Vinz og Hubert sine sterke meninger og deres hyppige diskusjoner, er Said en protagonist som bringer humor og sjarm med hans fokus på utseende. I trioen kan Said beskrives som lillebroren, og dette forsterkes når vi tidlig i filmen får et møte med hans bror. Said sin bror, med navnet Nordine, har en mye mer roligere personlighet og ikke minst er han en leder for folket. I denne scenen lager Said bråk med at han stjeler en pølse, grunnet hans tomme lommebok, og Nordine må bryte inn og ber om å få det på sin tab. Litt senere i samme scene, etter ett besøk av politiet, får Said streng beskjed av sin bror om å dra fra området, noe han gjør raskt til tross for å bli irritert. «what did i say?», «you said go!», «so what do you do?», “I go!” (19:43). Filmen inneholder flere eksempler som bekrefter disse personlighetstrekkene til Said. Ofte, i situasjoner med Vinz, er han med på å gire opp øyeblikkene som inneholder bråk, nesten på en barnslig måte, dette for å følge «normene» til mangfoldet – han vil bli sett på som tøff og sterk, som alle andre. Med alt dette tatt i betraktning, blir Said allikevel en skygge i de voldsomme situasjonene.

Etter bekreftelsen av Abdels død, havner de i en voldelig episode med «skinheads» og når Vinz står med pistolen, rettet for å drepe, usikker på om dette er et valg han klarer, forsvinner Said fullstendig ut av kameras linse. Her er det kun Vinz og Hubert i fokus og ikke før Vinz trekker seg unna og kamera flyttes til et mer oversiktlig bilde ser vi Said i bakgrunnen, stresset og usikker på hvor han skal gjøre av seg. I tillegg snakker han gjentakende om sitt påstående sex liv og lyver om sitt lederskap over kvinnene i livet sitt som gang på gang blir motbevist. Uansett hvor ønsket det er for han å bli en mer dominerende man, er han fortsatt den samme ved filmens ende. Said, som er araber, er mer en person som bryr seg om ordbruk, som for eksempel kan ses gjennom samtaler med andre. Og når Vinz reagerer med «All this bullshit for 500 francs?» svarer Said «It's the principle» (1:14:10). Skjønt hva han strever etter, er Said en pliktoppfyllende man med god etikk.

På overflaten har Vinz slike tendenser Said ønsker å etterligne. Vinz er en mer sterksinnet person med stor lidenskap for det han bryr seg om. Han er den som viser både fysisk og vokalt mest hat for politiet, eller «pigs» slik de kaller dem i filmen, som i kontrast med virkeligheten setter ting i perspektiv. «You don't shake a pig's hand!» (34:37) er en av mange kommentarer fra Vinz til hans kamerater. Kassovitz sier selv; «Hubert is the one who should be fighting (...), not the white one» (Aftab, 5:41). Vinz tilhører jødedommen, men dette blir kun vist gjennom ett kort klipp av jødisk dans og hans smykke med David stjernen. Han blir derfor, i trio, sett på av samfunnet som mest fransk «kvalifisert», for å forsterke poenget med mangfoldige karakterer. «If i wake him up, he'll get mad» (07:42), skriker søsteren ut av vinduet om Vinz like før han blir introduser. Her blir vi kastet rett inn i aggresjonen hans, som fører til diskusjoner med alle innenfor en viss radar. På hånden har Vinz en ring som staver ut navnet hans og den kan fort gjenkjennes som et knokejern. Gjennom disse 24 timene tar han flere muligheter for å gire seg selv opp for bråk, med boksing bevegelser, opptreende samtaler foran speilet, og pistol bevegelse med hånden. Når vi senere lærer at Vinz har fått tak i pistolen som ble mistet av en politimann under demonstrasjonen kvelden før, blir det fort usikkert om dette vil ende bra. Denne fantasien om å skyte eller at en pistol gjør deg truende er med Vinz helt til siste stund, hvor det virker som en liten guttunge drøm. Etter valget om å ha pistolen på kropp, ser både publikum og karakterene en annerledes oppførsel fra han. «That's why you acted so weird at the hospital» får han høre fra Said etter

bråk med politiet når de prøver å besøke Abdel (34:48). Pistolen er med på å få Vinz til å oppføre seg tøffere og mer «høy på pæra». Denne tidligere hendelsen ender med Said i varetekt, og selv om det gjentakende er Vinz som starter bråk og får dem i trøbbel blir han aldri arrestert, i motsetning til Said og Hubert. Han er også den eneste karakteren som blir bekreftet av å ha vært med på gårsdagens protester og han er ikke redd for å skjule det. «I was right over there. The fuckers missed me» sier han når det vises klipp fra kvelden på TV (23:38).

Før vi får et nærbilde av Hubert, lærer vi at hans boksing studio er rasert etter plyndring, hvor Vinz sier; «Hes (Hubert) gotta be pissed off» (11:56). Kamera beveger seg deretter nærmere og nærmere karakteren som står å bokser midt i rotet og Said og Vinz blir stående i noen få sekunder og observerer. Når Vinz flytter på seg blir vi eksponert til en plakate for boksing trening med navnet Hubert og et bilde av han. Men, til tross for sin introduksjon, er Hubert rolig til situasjonen «you know who did it?» «I dont want to know». (12:55), noe som kan overraske mange. Hubert sin bakgrunn stammer fra Afrika, og rommet hans er fylt med plakater med svarte idrettsutøvere, slik som Mohammed Ali. Med han får vi også se nære familieforhold, med rolige samtaler, han hjelper til med penger, og han viser kjærlighet til sin mor. Med at dette er en mannlig dominerende film, er Hubert med på å vise hans feminine innflytelse. Han er nemlig den som snakker fornuft til Vinz og Said, som gjentar seg flere ganger. Hubert har det utseende som blir sett på som mest truende, med hans høyde og store muskler, men istedenfor brukes kroppen i gjennomsnittet mest til å holde illsinne demonstranter, som i de fleste tilfeller er Vinz, på avstand. Han er rolig og kontrollerer sitt sinne, og fokuserer mest på fornuften. Under en samtale med moren avslører han; «I want out. (...), I'm sure Vinz helped torch the gym» (37:50). Dette er en karakterer som ikke ønsker å være en del av samfunnet rundt seg, i det minste ikke den som foregår under filmens hendelser.

For å forklare personligheten til guttene enkelt kan vi se på hva de bindes til når det kommer til en voldelig situasjon. Vinz har veldig klart og tydelig sin pistol, som i teorien gir mest skade, men siden det ikke gjennomføres skudd blir det i utgangspunktet kun en fasade. Pistolen er noe Vinz gjemmer seg bak, han er fra utsiden den største trusselen med sin robuste personlighet og det farligste våpenet, men i realiteten er han ikke sterk nok til å

gjøre en slik handling. Hubert har en stor kjærlighet for boksing, som i en kamp vil rangeres svakere enn et fysisk våpen. Men i situasjonene vi blir vitne til, gjør Hubert mer skade enn Vinz sin pistol. Når Vinz retter våpenet mot en politimann og fryser i øyeblikket, gjennomfører Hubert slaget som gjør at de klarer å flykte. I tillegg bruker han kroppen sin gjentatte ganger på å stille seg mellom folket og politiet, som et skjold. Said derimot mangler ett slik «rekvisitt», som egentlig avslører mye om hans karakter. Han er vandt til å gjøre slik han blir fortalt, og tar heller følget til en leder. Said viser heller at han bryr seg om sitt hår, klærne han går med, og sin oppførsel mot andre. Alle protagonistene reagerer og handler forskjellig til byens problem, men hver enkel av de bringer noe inn i gruppen.

Dynamikk mellom protagonistene og problemstillingen (sympati)

Dynamikken mellom protagonistene og problemstillingen er allerede nevnt med flere eksempler, men dette er viktig å understreke for å skjønne filmens oppnåelse. Det er ikke nødvendig for en seer å identifisere seg med karakteren for å erkjenne hva som foregår, men det trengs en forståelse for hvorfor protagonistens respons er tilstrekkelig (Smith, s 78). Kassovitz sin suksess med La Haine ligger i flere elementer, men dette med empati og forståelse for en situasjon er med på å bevege oss inn i karakterenes standpunkt. Vinz, Said og Hubert er protagonister som mennesker over hele verden kan finne en relasjon til, om den så er liten eller stor. Fra boken «Engaging characters» er Murray Smith med på å bryte ned strukturen for sympati med annerkjennelse, justering, og troskap (recognition, alignment, og allegiance) (Smith, s. 81). Annerkjennelsen går ut på de visuelle kvaliteter, som i dette tilfelle baseres rundt Vinz, Said, og Hubert sitt utseende. Dette er karakterer som fysisk ser ut som mennesker fra flere steder på kloden, med en bakgrunn som kanskje ikke alltid passer inn bostedets kultur. Justering plasserer seg til handling, hva de vet og hva de føler (Smith, s. 83). Dette er en handling som endres fra karakter til karakter i forhold til narrativ, hva som blir fortalt og sett av hvem. Vinz, for eksempel, har en fantasi som ingen av de andre karakterene er en del av. Han snakker om en ku, som trolig vis går rundt i byen, men i Said og Hubert sine øyne, er dette bare tull. Ikke minst har Vinz sine sterke meninger om politiet og har et klart syn på hvem som er på feil side av saken, noe Said og Hubert tar større avstand til. Den siste er troskap. Her er vi nærmest til hva som er ren «identifikasjon», med et bredt spekter av faktorer (Smith, s. 84). Spørsmål som, hva har karakteren opplevd, og hvordan reagerer de i denne situasjonen, er en del av deres tilstand som, hvis vi får

tilgang til, kan relatere og sammenligne med våres egne liv. Mathieu Kassovitz, som nevnt tidligere i teksten, satte i gang dette prosjektet fordi han selv opplevde at de som ble påvirket av politi brutalitet og Frankrikes ødelagte system, var hans venner. Han kan derfor relatere til protagonistene som mister sin gode venn Abdel.

Videre er det er en vennegjeng som underholder og kaprer vår oppmerksomhet. Til tross for filmens tunge temaer og den brutale realismen, klarers det å skape gode stunder, om de så ikke alltid ender slik. Gjengen ler når de utløser en bil alarm og må flykte fra stedet, og det virker som de underholder seg selv på en kunst utstilling, før det ender i å bli kastet ut fra stedet. Filmens problemstilling er noe som kan oppleves på forskjellige måter, noe som er fint med å ha flere protagonister. Hver og en av de representerer varierende reaksjoner og følelser, gjennom strukturen for sympati. Hubert er fornuftig, Vinz er aggressiv, og Said vet ikke helt hvilken stilling han skal ta til selve situasjonen. «The idea was to give a universal approach of these kids” (Aftab, 3:15). Mathieu velger å sette sammen en vennegjeng med forskjellige bakgrunn og forskjellige religioner, men allikevel er det ikke et tema som erkjennes av dem. Og selv på slutten av dagen, etter mange krangler og uenigheter, parter de hver sin vei som den samme gjengen de var 24 timer tidligere.

4. Film som fortelling

Realisme

La Haine er en film av fiksjon, med karakterer og hendelser som er skrevet av Kassovitz selv, men filmen kan settes under realisme, nettopp fordi det er en realistisk film. Realisme handler om å vise verden slik den er og i film er det også nødvendig å håndtere et tema slik det skjer. Angående dette, så finnes det ikke *en* realisme og det kan gjennomføres på forskjellige måter. La Haine er realismen til kun tre protagonister i et samfunn hvor hver enkel opplever et ødelagt system på hver sin måte. Men, dette er og har vært realiteten til mange. Hvis vi tar utgangspunkt i en student i Norge, helst hvit bakgrunn og null økonomiske problemer, så vil bråk med politiet, og en usikker fremtid være helt fremmed. Dette med opprør, fattigdom og vold er ukjente faktorer, med mindre det finner en vei til dem (Armstrong, s. 3). For franskmenn derimot, kan protester nesten beskrives som en del av deres kultur. Den franske realismen utviklet seg på 1930-tallet, men det tok flere tiår før det nådde realismen i La Haine (Armstrong, s. 70). Samtidig som arbeiderklassen ble

representert på skjermen, endte det ofte i tragedie. Den nye franske bølgen (rundt sent 1950), for eksempel, tok i bruk ekte steder, uprofesjonelle skuespillere, med billig budsjetter for å bevege seg bort fra Hollywood studioene. Dette var med på å sende film i retning realisme, men med alt tatt i betraktning var Frankrike, spesielt Paris, romantisert i filmene med kjærlighet og håp i fokus. La Haine sin realisme ligger i vise frem en side av landet som gjennom tidene har blitt lagt skjul på av overklassen, og ikke minst formidle budskapet på riktig måte.

Formidle et budskap

Når det skal settes i gang et filmprosjekt, er det ekstremt mange ting som må gjennomtenkes. Spesielt med et tungt og virkelig tema som La Haine, er det viktig at Kassovitz tenker nøye gjennom hvordan han skal oppsøke fortellingen. Det ønskes å gjøre folket stolt, representere de som ikke blir hørt, og formidle et budskap som lenge har vært uten stemme. Dette bringer oss tilbake til Jodie Foster sine ord; «I think it deals with violence in a way that's more mature than any film I've seen in the past ten years» (Deussing, 1996). Også i en kommentar fra Independent Magasin fra BFI sin nye trailer for filmen beskrives den; «It has the style and attitude of true rebellion» (BFI, 2020). Så hvilke valg har Kassovitz tatt for et modent resultat, og for å utrykke stilen og holdningen «of true rebellion»?

Mathieu velger å bevege seg bort fra den typiske Hollywood fortellingsmåten, som inneholder en forstyrrelse i normalen med en løsning som gjennomføres med gode resultater. Tvert imot, er vi vitner til en handling som ikke gjør en endring. Til en viss grad kan til og med store deler av filmen kuttet bort uten at det vi ha en effekt på start og slutt. Når filmen setter i gang har allerede den store hendelsen skjedd, det vi ser på er kun etterspillet fra demonstrasjonen. Deretter følges Vinz, Said og Hubert gjennom ventetiden for å høre fra sinn venn som er plassert på sykehuset. Mesteparten av samtalene, de sosiale hendelsene, og bevegelser er unødvendige, kun for å la tiden gå. 24 minutter inn i filmen er guttene plassert på en møteplass, hvor Vinz blir fortalt en historie fra en yngre gutt (bilde 3). Det snakkes for en god stund og det er ikke så lett å skjønne hva som er poenget. Når gutten stopper å snakke spør Vinz; «Then what?» hvor gutten svarer; «That's all!». Historien var meningsløs, med null relasjon til filmens handling og den hadde ingen innvirkning på

karakterene. Men dette er virkeligheten for de fleste ungdommer i en drabantby. De har ingen jobb å møte opp til og heller ikke en utdanning å være en del av.

Bilde 3: Klokkeren 14:12 i filmen

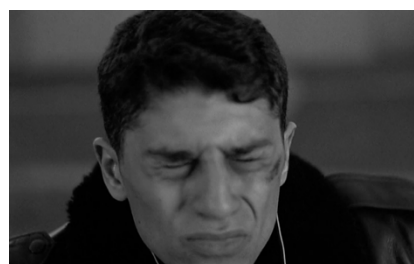

Bilde 4: Mathieu Kassovitz som 'skinhead'

Tatt fra boken *Film og fortelling* av Audun Engelstad kan fortellinger gi inntrykk av å fortelle «alt», slik at publikum får med seg den fulle hendelsen. Det er derfor underforstått at relevans er et kriterium, for å eksponere det regissøren mener er kritisk å ta med (Engelstad, s. 174). I *La Haine* velges det å utelate de to hoved hendelsene, som kanskje en annen regissør hadde valgt å beholde. Mathieu setter startpunktet etter hoved begivenheten og slutter med en åpen slutt, midt i det «high point». For han, er de rett og slett ikke relevant for å formidle det budskapet som ønskes. Han ville forstå hvordan ungdommen med mangfoldig bakgrunn gang på gang havnet i livstruende situasjoner. Kanskje det kun var rene tilfeldigheter? Kanskje de kjemper om å overleve hver dag? Kanskje det ikke handler om den store begivenheten? Kanskje dette var uunngåelig?

Bilde 5: Filmens første frame. Said foran politiet.

Bilde 6: Filmens siste frame. Said blir vitne til det uønskelige.

Vinz, Said og Hubert sin virkelighet er en evig varende sirkel som er nærmest umulig å komme seg ut av. Det er en fortelling som har foregått lenge før og etter dens utgivelse. Filmen fortsetter å bringes opp i media med sin relevans, selv 28 år etter den først ble vist. Under politi brutaliteten og demonstrantene som foregikk under Black Lives Matter i USA ble *La Haine* et eksempel for kunst som reflekterte temaet, og et kunstverk som kunne bringe

forståelse til de som kun var et vitne til bevegelsen på nett. Filmen starter med å zoome inn på Said med sine øyne lukket foran politi stasjonen (bilde 5). Han står med beinene fast plantet i bakken og åpner de med håp i øynene. Ved filmens ende eksponeres vi til en lik scene, med kamera som zoomer inn på Said, men denne gangen lukker han de med håp om å forsvinne (bilde 6). Til tross for deres skritt tilbake fra pistolen og realisering for problemet, blir de offeret for en tragisk ulykke.

«The whole point was to make these kids loveable. I knew I had my film worked within the last ten seconds. So, if I could make people love these kids for an hour and a half, and I can just kill them at the end, that's how I knew I would get the audience to listen" (6:50)

- Mathieu Kassovitz for BFI

5. Konklusjon

Kassovitz er en elsket regissør av filmentusiaster og La Haine er et kunstverk som aldri vil forlate rampelyset. Etter utgivelsen i 1996, var filmen med på å gi en stemme til folket og å ta opp et tema som lenge har blitt ignorert. Døden av de unge menneskene, var noe som skjedde med hans venner og de voldelige opprørerne er han vokst opp i. Dette er en fortelling han har godt kjennskap til. La Haine er ingen typisk Hollywood film, men på grunn av skrittet fra den typiske fortellingsmåten skapes det et resultat som reflekterer virkeligheten på en sann og moden måte. Ved å ta i bruk av klipp fra virkelige demonstrasjoner som sakte blandes inn i Mathieu sin historie av fiksjon, blir dette følelsen av noe ekte. Uten romantiseringen og dramatiseringen blir publikum sittende å observere en vennegjeng som prøver å overleve en ny dag. Klokken tikker, til og med på oss, men det de møter er noe uunngåelig. Filmen har en ekte sans av realisme, og kan nesten bli beskrevet som noe dokumentar lignede. Skuespillerne er alle kjent til brutaliteten, miljøet er tatt fra virkeligheten og regissøren vet hva han vil bruke muligheten til. Mathieu Kassovitz, med filmen La Haine, har vist i hvilken grad film som en kunstform kan legge et merke på verden, og få publikum til å kjenne på det forferdelige hverdagslivet til folk i et ødelagt samfunn.

Film:

La Haine. Regissert av Mathieu Kassovitz, 1995; Frankrike: Kasso Inc. Productions, MKL. 98 minutter. DVD

Litteraturliste:

Aftab, Kaleem, Mathieu Kassovitz, 2020. *BFI at Home/ La Haine Q&A with director Mathieu Kassovitz*. BFI – British Film Institute, YouTube. Hentet 1 Mai, 2023.

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=EcZGSX4kmEs&list=WL&index=30>

Benovsky, Jiri, 2017. *Realism in Film: Less is More*. New York, USA: Cambridge University Press. s 131-141. Hentet 29 April, 2023.

Deussing, Ryan, 1996. ThingReviews NYC. Hentet 29 mars, 2023.

Link: <http://old.thing.net/ttreview/febrev.04.html>

Ginette, Vincendeau, 2005. *La Haine (Hate): Mathieu Kassovitz, 1995*. London: I.B.Tauris & Co Ltd. Hentet 3 mai, 2023.

Smith, Murray, 1995. *Engaging Characters; Fiction, Emotion, and the cinema*. Clarendon Press Oxford. Hentet 13 mai, 2023.

The Criterion Collection, 2006. *Jodie Foster on La Haine*. Hentet 12 mai, 2023.

Link: <https://www.criterionchannel.com/videos/jodie-foster-on-la-haine>

Vincendeau, Ginette, 2012. *La Haine and after: arts, politics, and the Banlieue*. The Criterion Collection. Hentet 14 mai, 2023.

Link: <https://www.criterion.com/current/posts/642-la-haine-and-after-arts-politics-and-the-banlieue>

Armstrong, Richard, 2005. *Understanding realism*. London: BFI. Hentet 14 mai, 2023.

Engelstad, Audun, 2022. *Film og Fortelling. 2. utgave*. Vigmostad & Bjørke AS. Hentet 14 mai, 2023.

BFI (British Film Institution), 2020. *New Trailer for La Haine – in UK cinemas from 11 september 2020 BFI*. Hentet 14 mai, 2023.

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=FKwcXt3JlaU>

